

Handwritten text in a cursive script, likely Greek, filling the central panel of the page. The text is arranged in several lines and appears to be a letter or a document fragment.

Handwritten text in a cursive script, likely Greek, filling the right-hand panel of the page. The text is arranged in several lines and appears to be a letter or a document fragment.

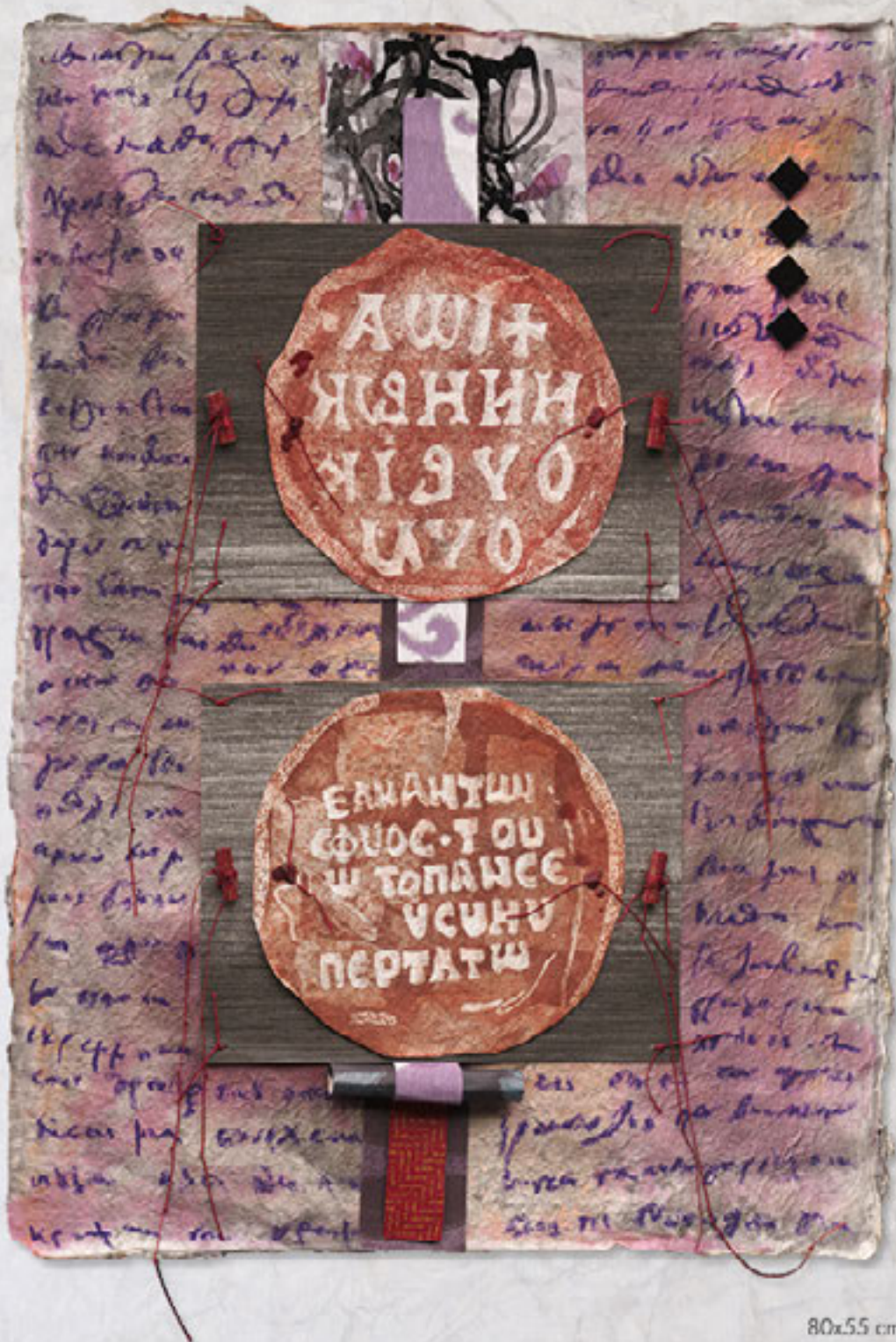
Μη Κοινοποιήσετε

AN
AN
EK
TA

Handwritten text in a cursive script, likely Greek, filling the bottom-left panel of the page. The text is arranged in several lines and appears to be a letter or a document fragment.

Handwritten text in a cursive script, likely Greek, filling the bottom-right panel of the page. The text is arranged in several lines and appears to be a letter or a document fragment.

80x55 cm

ΑΝΑ ΔΕΚΤΑ

«Ο καλλιτέχνης καλείται να «διαβάσει» το παρελθόν και να προσθέτει στο μέλλον τη δική του ανάγνωση.

Η ανάγνωση του παρελθόντος είναι μια συνήθεια, μια παράδοση.....»

Γιάννης Κουνέλλης

Στα χρόνια του Βυζαντίου, η αλληλογραφία, για κράτος και ιδιώτες, ήταν η κυρίαρχη μορφή επικοινωνίας.

Έτσι τα μολυβδόβουλλα ή μολύβδινες σφραγίδες ή βούλλες, τις οποίες μελετά η Σφραγιτική, ήταν αυτά που εξασφάλιζαν σ' αυτήν την μορφή επικοινωνίας το απόρρητο των εγγράφων και πιστοποιούσαν την αυθεντικότητά τους. Οι επιγραφές και οι παραστάσεις των μολυβδόβουλλων, συνθέτουν πραγματικά ένα πολύ ποικίλο σκηνικό που δεν μπορεί να αγνοήσει εύκολα κανένας καλλιτέχνης. Όμως και για ερευνητές μελετητές, αποτελούν πολύτιμη πηγή πληροφοριών σχετικά με τον βίο και τον πολιτισμό των Βυζαντινών. Οι παραστάσεις που φέρουν εκφράζουν συνήθως ένα ισχυρό θρησκευτικό αίσθημα και το βαθύ υπόβαθρο χριστιανικής πίστης της βυζαντινής κοινωνίας, χωρίς να απουσιάζουν και άλλες πιο κοσμικές αναπαραστάσεις.

Το καλλιτεχνικό τους ενδιαφέρον ήταν αυτό που μου έδωσε μια γοητεία και κέντησε αρχικά το ενδιαφέρον μου.

Φόρμες μικρές στο μέγεθος των νομισμάτων, σκαλισμένες με εξαιρετική φρονιμία και γνώση από άξιους τεχνίτες της εποχής, έφθασαν στις μέρες μας με φθορές και αβελανιές που παρά του ότι έχουν αβήσει, αδικαιρίτως, λεπτομέρειες της απεικόνισης, κερδίζουν αυτή τη μικροίτη γοητεία της φθοράς και την παύση που χρένου χωρίς να χάνουν ως αξία κι ενδιαφέρον.

Πάντα σε κρίσιμες πλάκες που χρησιμοποιήσασα και με την μέθοδο της αξιωματικής με σκευή είναι ,προσπάθησα να μεταφέρω σε κοινή χειρονομία ότι έβλεπα το βλέμμα και τον «κόπο» μου.

Έπειτα με τον καθρέφτη που μου δίνει σε διευκρίνιση η χάρση ,θεωκταρνητικό, δημιουργήσιμες και χαρακτηριστικές επιφάνειες σε «ορθή» ανάγνωση.

Κερταμένη κοινή κόκκινη κλασική χρησιμοποιήσιμα σε στις συρραφές μου, κέντησιες ήταν υποκινη μόνταρταρσημή στους μηρίντους που συνδέσταν τις βούλλες με το έγγραφο που πιστοποιούσασαν. Όστις ήταν φυσικό η κερκή γοητεία του Βυζαντινού πολιτισμού και της τέχνης. Δεν θα μπορούσε να μη με αδηγίσει και σε μια άλλη ενόπιση Βυζαντινήν ιστολογίαν, δημιουργήσιμες τελικά δυο Βυζαντινές θεματικές που θα μπορούσαν να αποπελευσούν μαζί, το δικό μου, το προσωπικό μου «ανάλεκτο», με την έννοια την διαλεκτική κι αγαστημένην θεματικήν.

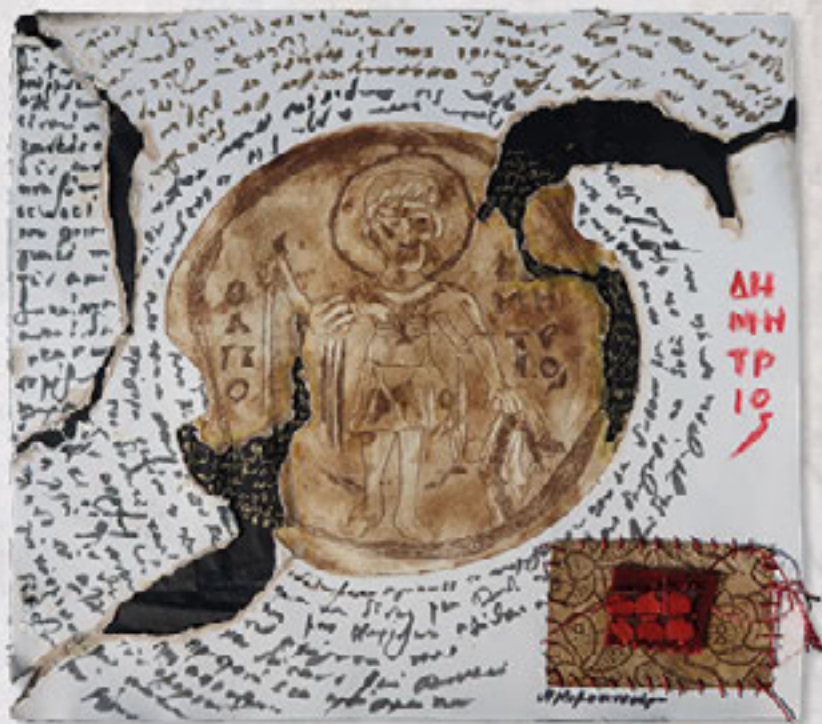
Σ' αυτή τη δεύτερη ενόπιση δημιουργήσιμα χαρακτηριστικές πλάκες με μορφές που θα μπορούσαμε να τις χαρακτηρίσασα παράσιτες με τον χριστιανισμό αλλά όμως συναντιούσασα περίξ της Βυζαντινής τέχνης γενικής και στις οποίες οι άνθρωποι προσιδίσασα μεγάλες ιδιότητες και απειροπαικώ χαρακτήρα. Είναι μια αναφορά σε αρχαίονους φάβους και στην υπέρβασή τους με μέσασα μη ορθολογικά, κεί που θα μπορούσε να θεωρηθεί επίκαιρο στις καιρούς την φάβων και την αμφιβολίαν που διατηρούμε.

Μαρία Κομισσιούρη - 2018

38x38 cm

38x38 cm

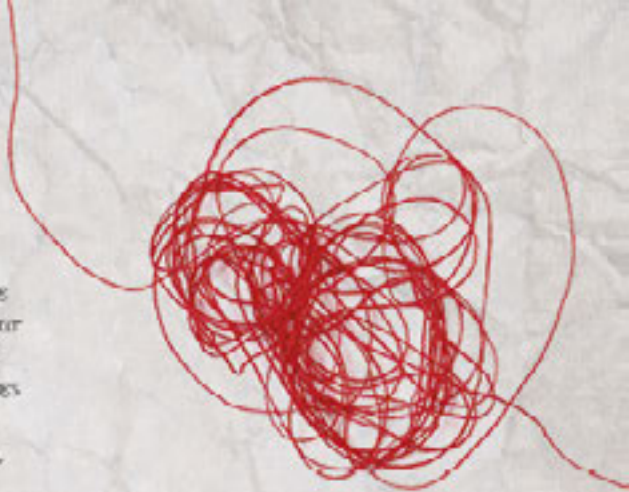
ΜΗΡΙ ΝΘΟΙ

Σφραγίδες-αλογάνια μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα πως οι Βυζαντινές σφραγίδες, γιατί αυτές και τὸς μολυβδόβουλλες, αποτελούν μια από τις σημαντικότερες και πιο ενδιαφέρουσες εκφάνσεις του Βυζαντινού πολιτισμού. Μικρά το «δέμας» αλλά μεγάλη την «τέχνη», το μολυβδόβουλλο θεωρείται από τη σύγχρονη έρευνα ένα «ανακτικό βιβλίο» πληροφορίας για το βίο και τον πολιτισμό των Βυζαντινών.

Οι Βυζαντινές σφραγίδες προκατακρίνταν κυρίως σε έγγραφο, αλλά και σε διάφορα αντικείμενα με σκοπό να πιστοποιήσουν, αντί ή μαζί με την υπογραφή, την αυθεντικότητά τους. Οι σφραγίδες ή βούλλες πιέζονταν πάνω σε μικρούς, στρογγυλούς μολυβδίνους δίσκους, και έτσι στο κέντρο ένα κοινό διάστημα σε σχήμα σάλακος, τον δίσκο, επί αυτού περνούσε η μήρινθος (το νήμα), και συνέδεε το μολυβδόβουλλο με το έγγραφο. Οι σφραγίδες αρχικά δεν ήταν προκαταξημένες στο έγγραφο, αλλά επιδίδονταν χωριστά από το έγγραφο, ενώ μετεγενέστερα άρχισαν να προκατακρίνονται σε αυτά με τη μήρινθο. Για τη σφράγιση οι Βυζαντινοί χρησιμοποιούσαν ειδικά εργαλεία, το βουλλοπήριο. Αυτό είχε σχήμα τενάλιου, αποτελούμενος από δύο διασταυρούμενα σιδερένια σπείρα με σφαιρωδείς αιχμηρές,

στην εσωτερική πλευρά των οποίων χαρασσόταν αντίστροφα επιγραφές και παραστάσεις, που θα αποτυπωνόταν στο μολύβι κατά τη σφράγιση.

Όσον αφορά τους εικονογραφικούς τύπους, αυτοί διακρίνονται σε θρησκευτικούς και κοσμικούς. Το καθεκόν θρησκευτικό υπόβαθρο της βυζαντινής κοινωνίας βρήκε στις μικρές στρογγυλές επιφάνειες των μολυβδοβούλλων μια ακόμη πηγή έκφρασης της χριστιανικής του πίστης και κοσμοθεωρίας. Σε αυτά καταγράφονται μορφές σπθαιίες ή ολόσωμες αγίων και αρχαγγέλων, η μορφή του Ιησού και ιδιαίτερα της Θεοτόκου, μεσίτριας προς την επουράνια βασιλεία, παραστάσεις από την Καινή Διαθήκη, καθώς και θρησκευτικές επικλήσεις βοήθειας και προστασίας. Από θρησκευτικά σύμβολα χρησιμοποιείται κυρίως ο Σταυρός. Στους κοσμικούς τύπους περιλαμβάνονται ανθρώπινες μορφές, ολόσωμη ή προτομές, μετωπικές ή σε κατατομή, άλλοτε δαφνοστεφανωμένες και άλλοτε κρατώντας στο χέρι ρόπαλο ή ακήππο. Επίσης, παραστάσεις ζώων και πτηνών, πραγματικών ή φανταστικών. Τα πραγματικά ζώα είναι λαγοί, λιοντάρια, πάνθηρες, ελάφια, λύκοι, αετοί, παγώνια και άλλα πτηνά. Φανταστικά όπως γρύπες, πύγασοι, σφίγγες, πτερωτά λιοντάρια, πτερωτοί δράκοντες. Η λειτουργία όλων αυτών ήταν καθαρά αποτροπαική. Μυθικές επικλήσεις στο Θείο του τύπου: Αγία Θεοτόκε βοήθει ή Κύριε Ιησού Χριστέ βοήθει, συνόδευαν τις παραστάσεις,

ενισχύοντας την προστατευτική αποτροπαική δύναμη των μολυβδόβουλλων.

Όταν η Μαρία Κομπανοιάρη «γγύρισε» τα μολυβδόβουλλα, γοητεύτηκε από την μικρή, κρυφή ιστορία του καθενός και αποφάσισε να τα εντάξει στο έργο της. Οι κατενώπιον αυστηρές μορφές του Χριστού, της Παναγίας, των αγίων και των αξιωματούχων, βρήκαν θέση μέσα στα κρυπτογραφικά της έργα. Ιστορικά, η κρυπτογραφία χρησιμοποιήθηκε για τη μετατροπή της πληροφορίας μηνυμάτων από μια κανονική, κατανοητή μορφή σε έναν «γρίφο», που χωρίς τη γνώση του κρυφού μετασχηματισμού θα παρέμενε ακατανόητος. Στη διάρκεια του Μεσαίωνα ήταν κάτι το απαγορευμένο και αποτελούσε μια μορφή αποκρυφισμού και μαύρης μαγείας.

Το βασικό στοιχείο που χαρακτηρίζει το έργο της Κομπανοιάρη και το κάνει τόσο ιδιαίτερο και μοναδικό, είναι ο μυστικός κώδικας γραφής που χρησιμοποιεί, δημιουργώντας μια μέθεξη, μια ψυχική συνάντηση, ανάμεσα στον αισθητό κόσμο και τον κόσμο των ιδεών. Στο έργο της συμφύρονται σύμβολα και λέξεις, χωρίς νόημα εκ πρώτης όψεως. Μερικές φορές υπάρχουν συνδυασμοί γραμμικών με αριθμητική σημασία, που παραπέμπουν σε αριθμούς με απόκρυφο νόημα. Στερεότυπες φράσεις προϋποθέτουν μια μύηση η οποία, για να παραμείνει κρυφή, εκφράζεται με μισόλογα. Η «άγλωσση» μιλή που χρησιμοποιεί, είναι

η σιωπή που απηχεί, ο αλόγιστος στεναγμός της διάχυτης, επιφωνηματικής σήμανσης της εμπειρίας που ορίζει τον «μαγικό» λόγο, όπου το κατανοητό συνυπάρχει με το ακατανόητο, ο δομημένος, ορθρωμένος λόγος με τον αδόμητο, σχεδόν άναρθρο ήχο.

Συμπλεκόμενες ταινίες γεμάτες σύμβολα, που μοιάζουν με ανεξήγητες ακροβασίες του μυαλού, σχηματίζουν δαιδάλματα τέχνης, που μετατρέπουν το φυσιοκρατικό στοιχείο, σε ψαλμωδίες προς έναν αόρατο πνευματικό κόσμο, τον οποίο καλείται ο θεατής να ανακαλύψει λέξη προς λέξη, κάτι που κάνει πιο γοητευτικό το συγκεκριμένο ταξίδι.

Με τα έργα της η καλλιτέχνης υπονίσταται, απελευθερώνοντας τη φαντασία του θεατή και τη διάθεσή του να ανικνεύσει πίσω και πέρα από τις βεβακωμένες του κατακτήσεις, ένα κόσμο γνωστό αλλά ακατακώρωτο, οικείο και ταυτοχρόνως παράδοξο, που μας περιλαμβάνει και τον εμπειρίσκουμε, με όλη τη μαγεία του μυστηρίου και τα ερέβη του, τόσο όσα αντανακλώνται μέσα από την ενδιακόρα του καθενός μας.

Γάνω σε αυτόν τον καμβά δια ραφίδος κεκενημένα χρυσοποίκιλται μήρινοι, γραμμικές απεικονίσεις μολυβδόβουλλων σφραγίζουν το έργο της καλλιτέχνης.

Το έργο της Μαρίας Κομπανοιάρη, «δεν καταλαβαίνεται», όπως έγραφε και ο Καβάφης, «αλλά νιώθεται»!!!!

Παναγιώτης Καμνάνης

Δρ. Αρχαιολόγος Ιστορικός

MIRI NTHOI

*THREADS

Speaking of seals... the Byzantines lead seals or *molybdokavala* are undoubtedly one of the most important and interesting facets of Byzantine culture.

Great art in a small package, these lead seals are considered by contemporary research an open book of information on Byzantine life and culture.

Byzantine seals were mostly attached to documents but also to other objects, and served in places of or along with a signature to verify their authenticity.

The seals were impressed on small round lead disks, in whose center was a hollow channel through which a thread (*mirinthos*) was passed to tie the seal to the document. Originally, the seal was not appended to the document but

handed over separately; later, the seal began to be tied to the document with this thread. To strike the seal the Byzantines used a special tool called the *boullition*. This pincer-shaped instrument consisted of a pair of crossed iron jaws with hammer-like ends, the inner face of which was engraved with the images and inscriptions to be impressed in the lead when the seal was struck.

Two types of images appear on the seals: religious and secular. The foundation of Byzantine society was markedly religious, and the small round surfaces of the lead seals offered it yet another medium in which to express the faith and world vision of Christianity. Among the images featured on the seals are busts or full-body figures of saints and archangels, depictions of Jesus and especially of the Mother of God and heavenly intercessor, as well as scenes from the New Testament and prayers for help and protection. Among the religious symbols that appear, the cross figures prominently. The secular images include busts or full-body depictions of human figures in frontal or profile view, some bearing a crown of laurels, others holding a scepter or a club. There are also scenes of animals and birds, real and imaginary alike. Among the former are hares, lions, panthers, deer, wolves, eagles, and peacocks and other birds; the latter include griffins, winged stallions, sphinxes, winged lions and flying dragons. All had a clearly apotropaic

This non verbal language she deploys is one of resonant silence. It is the unuttered sigh of a pervasive, exclamatory marking of experience that defines a magical discourse in which the understandable coexists with the incomprehensible, and structured, articulated discourse with formless, near incoherent sound.

Intertwined, symbol filled filaments, which resemble inexplicable mind acrobatics, create works of art whose naturalist elements are transformed into psalms to an unseen spiritual world that the viewer is invited discover, word by word - in an experience that makes the particular journey even more enchanting. Freeing our imagination and willingness to search beneath and beyond what we take for granted, the artist unravels through her work a world that is known yet unshielded, familiar and uncanny at the same time, a world which contains us and which we contain, with all the magic of its mystery and darkness, all that reverberates from the depths of our being. On this canvas, linear depictions of the lead seals of Byzantium - golden threads by needle embroidered - seal the artist's work. Maria Kompatsiari's work can't be "understood", as Cavafis once wrote, it can only be "felt"!!!!

function, as did invocations such as Divine Virgin Mother, Help us, or Lord Jesus Christ, Help us which sometimes accompanied the image and served to heighten the seal's protective, apotropaic power.

When Maria Kompatsiari first encountered the lead seals, she was captivated by the small, secret stories they harbored and decided to incorporate them in her work. The austere, full frontal forms of Christ and the Virgin Mary, saints and officers found their place in her cryptographic works. Historically, cryptography was used to convert the content of a message from an ordinary readable text to a puzzle that would remain unintelligible without the secret knowledge of its decipherment. During the Middle Ages, it was associated with occultism and black magic, something forbidden.

The most characteristic feature of Kompatsiari's work - and what makes it so special and unique - is the secret code of writing she uses to create a kind of communion or spiritual encounter between the observable world and the world of ideas. In her works, symbols and words fuse, at first glance with no apparent meaning. At times, letters are combined in arithmetical fashion, allusions to numbers with some esoteric meaning. Set phrases presuppose a rite of initiation, which must be expressed obliquely if it is to remain hidden.

Dr. Panagiotis Kambanis

Archaeologist - Historian

107x50 cm | 27x50 cm x 4 тгм/пос

ΜΑΡΙΑ ΚΟΜΠΑΤΣΙΑΡΗ:

ΤΑ ΜΟΛΥΒΔΟΒΟΥΛΑ

Στην ιστορία της τέχνης και του πολιτισμού υπάρχουν ορισμένα αντικείμενα, χρηστικά ως επί το πλείστον, που ικανοποιούν ανάγκες της καθημερινότητας και αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση δράσεων των ανθρώπων μιας κοινωνίας με αυξημένη πολιτισμική συνείδηση. Είναι χειρωνακτικά και τεχνολογικά αντικείμενα που έγιναν από προικισμένους ανθρώπους για ορισμένο σκοπό και δεν ικανοποιούν κατ' ανάγκη κανόνες αισθητικής, αλλά εκφράζουν μια ορισμένη αντίληψη για τον κόσμο και τη σχέση των πολιτών με τη δύναμη και την ευθύνη της κρατικής εξουσίας.

Λιτός της κατηγορίας αντικείμενα είναι τα «μολυβδόβουλα» των βυζαντινών, μικρές σφραγίδες από μολύβδο που επιθεβαίνονταν πν αυθεντικότητα των εγγράφων. Πρόκειται για μικρών διαστάσεων αντικείμενα που διακρίνονται για την ικανότητα μικρογραφικής σχεδίασης εικόνων και παραστάσεων κάθε λογής και αποδίδονται με μεθόδους μικρογλυπτικής (γλυπτών ή ανάγλυφων μορφών ή λέξεων). Για τους αρχαιολόγους αποτελούν σήμερα μαρτυρίες για την ιστορία των θεσμών, την εξέλιξη της εικονογραφίας και των γλωσσών και γενικά για το πολιτισμικό επίπεδο της απέραντης ρωμαϊκής και της βυζαντινής αυτοκρατορίας.

Τι κοινό όμως μπορεί να έχει ένας σύγχρονος καλλιτέχνης με τις ταπεινές αυτές σφραγίδες, που κατά κανόνα πλασιάζονται βιτρίνες αρχαιολογικών μουσείων όπου δεσπόζουν έργα ύψους στην αισθητική και μεγάλης έμπνευσης και γνησιότητας; Αν και εξ ορισμού όλα τα ανθρώπινα έργα συνιστούν μέρη και όψεις του πολιτισμικού του επιπέδου, υπάρχουν ωστόσο κανόνες και διαδικασίες που ορίζουν το βαθμό των «αισθητικών ιδιοτήτων» ενός υπό μελέτη αντικείμενου, ώστε να απασχολήσει την έρευνα, για την αποκάλυψη ενός «βαθύτερου νοήματος».

Πώς η καλλιτέχνης μας «είδε» τα αντικείμενα αυτά ως

κειμέντων και λέξεων, διαφέρουν αραιωμένη γηράτιση και μαρμαρίων τύπων ενισχύουν την εκφραστικότητα των έργων της, ότι οι ραφές από τις άμεσες επιμβάσεις της ζωγράφου στα έργα θυμίζουν με τρόπο εξαιρετικά προσιτό και αναμφισβήτητο εικαστικό τη «μήνηθο», το δάκτυλο που διαπερνάει τη μεσαιωνική σφραγίδα της εγγύησης ασφαλείας και γνησιότητας των εγγράφων.

Είναι εντυπωσιακό να παρακολουθεί κανείς τη μεταμόρφωση ενός αρχαίου θέματος με ιστορικές, πολιτισμικές και πραγματολογικές αναφορές και με αντανάκλαση από τον σημερινό κόσμο της αισθητικής του δόξατος, να μεταμορφώνεται σε ένα έργο αφηρημένου τέχνης, που έχει εικαστική ακολουθία, που λειτουργεί ως ένα μυθιστορικό αφήγημα, που αναγγιχάκεται ως ένα εικονογραφικό ρομάνικο, που διακρίνεται, τέλος, για τον εκφραστικό πλούτο και την πλουραλιστική του διάσταση κέρη στους ποικίλους συνδυασμούς που της προαφέρονται από την έμπνευση, τη γνώση και την τεχνική.

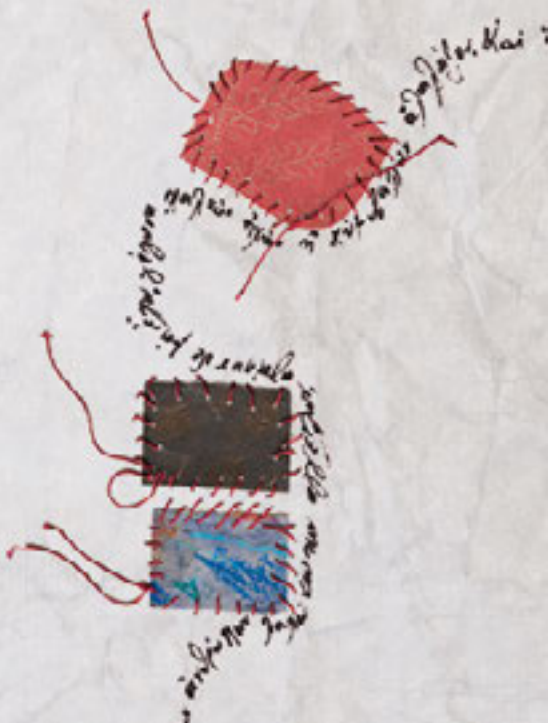
έργα τέχνης τέτοιας αξίας, ώστε να απασχοληθεί για καιρό για τη «μετάπλαση» τους και τι ήταν εκείνο που τράβηξε το καλλιτεχνικό της ενδιαφέρον και εμπνεύσθηκε μία σειρά έργων καμωμένων με τις σύγχρονες και μοντέρνες αντιλήψεις της τέχνης;

Και πραγματικά. Η Μαρία Κομπτασιάρη ετοίμασε εδώ και πολύ καιρό τα έργα της με τον συγκεκριμένο τίτλο, που εξ αρχής μας παραπέμπουν πίσω στο μακρινό παρελθόν με την ασυνήθιστη για την εποχή μας εικονογραφικά μοντέλα και αφηγηματικά πρότυπα.

Από την πρώτη στιγμή ο θεατής αντιλαμβάνεται ότι έχει να κάνει με πραγματικά έργα τέχνης, ότι ο βυζαντινός τίτλος είναι το άλλοθι για την απόδοση σημερινών νοημάτων, ότι οι μεσαιωνικοί συμβολισμοί μεταλλάσσονται σε αφηρημένες έμπνευσης εσωτερικά βιώματα, ότι η παραδοσιακή εικονογραφία προδίδει προσωπικές εμπνεύσεις για καθιερωμένα θέματα, ότι τη «μηχανική» κατασκευή αντικατέστησε η χειρωνακτική και η απολύτως προσωπική παρέμβαση (με την επιλογή του υλικού, την ύφανση, τις κλωστές και τις βελονιές), ότι την τρισδιάστατη αντίληψη την προώθησε με «ξένα» υλικά στη βάση όμως ενός διαδιάστατου μοντέλου με προκαθορισμένα πλαίσια, ότι το σχέδιο το εμπλούτισε με δυσανάγνωστα, εν είδει ιερογλυφικών κείμενα, ότι η ζωγραφική έπαιξε το δικό της ξεχωριστό ρόλο στην ολοκλήρωση των έργων, ως αντικειμένων δηλαδή που συνεργάζονται με τη γλυπτική στη βάση μιας αρχιτεκτονικής δομής, ότι η διακόσμηση πρόσθεσε στα έργα μία ενισχυμένη χρωματική αίσθηση, απαλύνοντας τις εικόνες από την κυριαρχία της μονοχρωμίας και από τη λιτή χρωματική κλίμακα, ότι ο συνδυασμός σχεδίου, γεωμετρικών σχημάτων και εικόνων,

Μιλτιάδης Παναγιωτόπουλος

Ομότιμος καθηγητής Ιστορίας της Τέχνης
Α.Π.Θ.

MARIA KOMPATSIARI:

THE BYZANTINE LEAD SEALS

Throughout the history of art and civilization there have always been objects, mainly utilitarian in nature, that serve everyday needs and were meant to facilitate the activities of members of a society with an enhanced cultural awareness. These articles of manual labor and technology were crafted by talented men and women for a specific purpose and do not necessary to satisfy aesthetic criteria; they nonetheless express a certain view of the world and the citizen's relation to the power and role of the state.

Among such articles are the Byzantine lead seals or *molybdovoula* that were used to certify the authenticity of documents. These small objects are notable for their micrographic design of images and scenes engraved or embossed words and shapes. For archaeologists they provide insight into the history of institutions, the evolution of iconography and language, and in general the cultural level that prevailed in the vast Roman and Byzantine empires.

What, then, could a contemporary artist have in common with these humble seals,

which are usually found in display cases in archaeological museums where works of high aesthetic and great inspiration are displayed? Even if, by definition, all humanly fabricated objects are a part and facet of culture, there are nonetheless rules and procedures that define the extent to which an object of study possesses "aesthetic properties" sufficient to prompt the search to reveal a "deeper meaning".

How did our artist "see" these objects as artworks of such value that she devoted time to "reshaping" them? What triggered her artistic interest and inspired a series of works created with contemporary notions of art?

Maria Kompatsiari has indeed spent considerable time preparing the works in this series, which at first brings us back to a

distant past and its peculiar narrative and iconographic models.

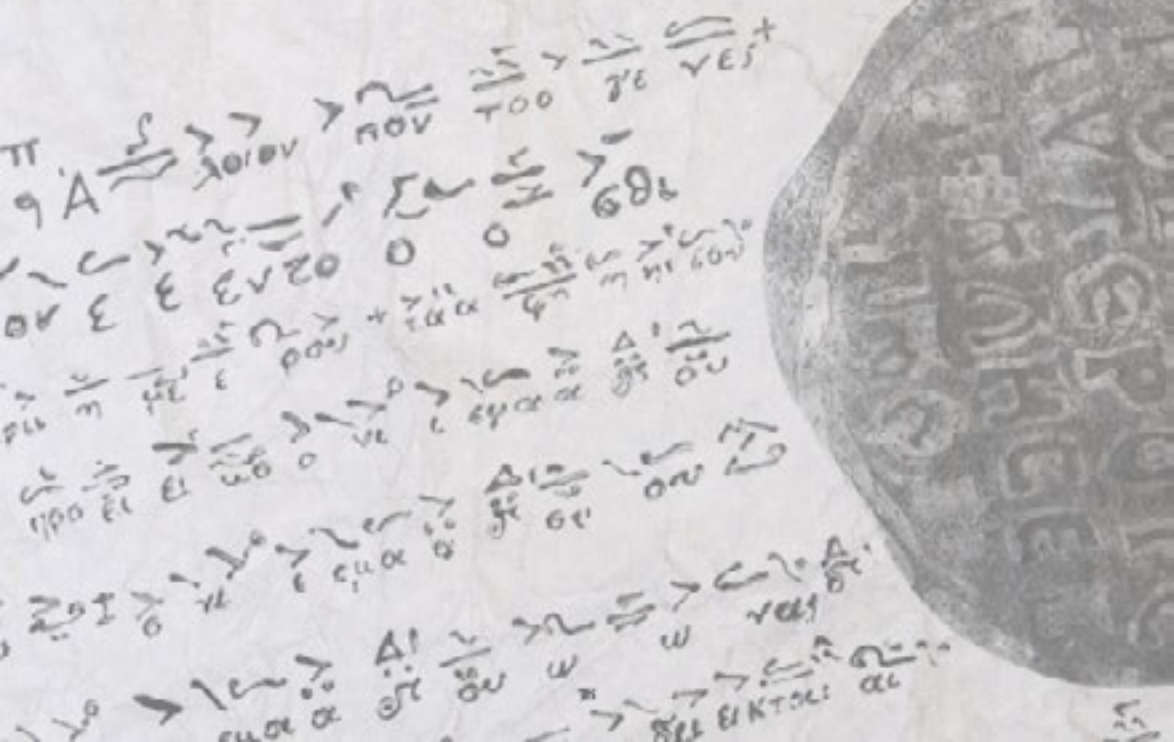
Viewers will realize from the outset that they are confronted here with true works of art and that the Byzantine references in the title is a pretext to render contemporary ideas, that the medieval symbols have been reshaped into abstractly inspired inner experiences, that the traditional iconography harbors personal musings on a range of standard themes, that the "mechanical" construction has been replaced by a manual one and sheer personal intervention (with the choice of material, the weaving, the threads and stitches), that a three-dimensional approach is fostered with the use of "foreign" materials but on the basis of a two-dimensional model within a predetermined frame, that the drawing is enriched with undecipherable hieroglyphic-like texts, that painting plays its own special role in realizing the works, that is, as objects that collaborate with sculpture on the basis of an architectural structure, that the decorative elements give an enhanced chromatic leed to the works, relieving the images from the reigning monochromatism and austere palette, that design, geometric shapes and images, words and texts, arabesques and

other morphic markings work in concert to enhance the expressiveness of the works, that the stitching and other interventions of the artist create a highly original and strikingly visual allusion to the minithoi, the threads used to affix the seals to the documents they authenticated.

It is impressive to see an ancient subject with historic, cultural and factual references being transformed before the eyes of the viewer unaware of its aesthetic dimension into an object of abstract art with visual coherence, one that functions as a kind of esoteric narrative that can be read as an illustrated romance story. A work, in the end, distinguished for its expressive richness and pluralism, thanks to the diverse permutations offered by inspiration, knowledge and technique.

Miltiades Papanikolaou

Professor emeritus of Art History, Aristotelian University of Thessaloniki

264x38 cm [36x39 cm x 7 rep/pz]

38x38 cm

38x38 cm

112-61 cm (38x61 cm x 3 repl/pc)

λεπτομέρεια / detail
51x51 cm

50x75 cm

50x75 cm

124x132 cm

38x114 cm
(38x28 cm x 3 τεμ./pcs)

38x114 cm
(38x28 cm x 3 τεμ./pcs)

λεπιτομέρακι / clasticil
25x200 cm (25x25 cm x 8 τεμ./pcs)

50x75 cm

50x75 cm

50x75 cm

50x75 cm

Μεταξωμένες μίφτες / Ir led plates (matrices): 8 χρησιμοποιήματα κορυμνά / 8 different pieces

38x38 cm

38x38 cm

38x38 cm

38x38 cm

50x75 cm

50x75 cm

www.kompatsiari.gr

Η Μαρία Κομπασιάρη, απόφοιτος της Φαρμακευτικής Σχολής του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, είναι μια σύγχρονος εικαστικός που δραστηριοποιείται στο χώρο της τέχνης εδώ και σαράντα χρόνια.

Είναι μέλος του Σ.Κ.Ε.Τ.Β.Ε. (Σύλλογος Καλλιπεριών Εικαστικών Τεχνών Βορείου Ελλάδας), του Ε.Τ.Ε.Ε. (Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδας), του Ο.Σ.Δ.Ε.Ε.Τ.Ε. (Οργανισμού Συλλογικής Διαχείρισης Έργων Των Εικαστικών Τεχνών και των Εφαρμογών τους), της Ε.Ε.Χ.(Ένωση Ελλήνων Χαρακτών) και του International Art Council Κοκυσαι Bijyutsu Shingikai of Japan.

Στο έργο της το ενδιαφέρον της μοιράζεται και αντίστοιχα εστιάζεται, για μεγάλους περιόδους, σε διάφορα ερεθίσματα. Έτσι έχουν δημιουργηθεί οι ενόπτες των έργων της μέσα στο χρόνο.

Η έρευνα της γραφής ως απεικόνιση, των συμβόλων, η καταγραφή δυναμικών χειρονομιών στον καμβά με λάδι ή στο χαρτί με μελάνι, η διαφάνεια των χρωμάτων, η συμπεριφορά των υλικών, οι υφές, τα ίχνη, οι φόρμες, κ.ά είναι ό,τι την απασχόλησε και διερεύνησε επίσης.

Το μέσο έκφρασης, όπως λέει η δημιουργός, κάθε φορά ποικίλει, από τη ζωγραφική, τη χαρακτική, την κατασκευή μπορεί να φθάσει στην προφορική αφήγηση και την ποίηση. Η τέχνη ευτυχώς δεν έχει όρια και η ανάγκη της έκφρασης πάντα βρίσκει δίοδο.

Παρουσίασε την δουλειά της σε 30 ατομικές και πάνω από 150 ομαδικές, σε Μουσεία και γκαλερί στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Απέσπασε πολλές διακρίσεις για το έργο της στην Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία και Ιαπωνία.

Για το έργο της έγραψαν οι: Μαυρογένη Σταυρούλα - Ιστορικός Τέχνης (1997-2013), Αθηνά Σχινά - Κριτικός & Ιστορικός της Τέχνης (1998), Δωροθέα Κοντολετζίδου - Ιστορικός της τέχνης & Επιμελήτρια εκθέσεων (2000), Άννα Ματσαριδίου - Ιστορικός τέχνης (2001), Μηνιά Παπαδοπούλου - Ιστορικός τέχνης (2002), Αναστασία Χαρμούση - Ιστορικός Τέχνης (2004), Gianluigi Caritanio - Δημοσιογράφος επί των εικαστικών & Ζωγράφος (Ρώμη, 2005), Sandra Troiti - Καθηγητής Σχολής Καλών Τεχνών & Ζωγράφος (Ρώμη, 2005), Bruno Scorsoneilli - Σχολιαστής Τέχνης (Ρώμη, 2005), Stefania Malacrida - Ψυχολόγος (Ρώμη, 2005), Anny Baldissera - Ιστορικός τέχνης & Γκαλερίστας (Ρώμη, 2005), Μαρία Κενανίδου - Ιστορικός της τέχνης & Επιμελήτρια εκθέσεων (2011 & 2012), Θάλεια Στεφανίδου - Ιστορικός Τέχνης/ Κριτικός - Επιμελήτρια (2013), Γιάννης Μπόλτης - Ιστορικός Τέχνης/ Επιμελητής του ΜοΜus, Θεσσαλονίκη (2015), Μίλτος Παπανικολάου - Ιστορικός Τέχνης, Ομότιμος καθηγητής και κοσμητορας της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (2017).

Έργα της βρίσκονται σε μουσεία, δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Αγαπά να παίζει θέατρο και να αφηγείται παραμύθια. Είναι οι παράλληλες δραστηριότητες της που πολλές φορές εμπλέκονται στο εικαστικό της έργο.

Ζει και εργάζεται στην Θεσσαλονίκη

Αρχές της Πλαστικής Γραμμικής, και της Αρχαίας και Νέας γραμματοσειράς. Η ίδια και η φίλη, Αλυσία

www.kompatsiari.gr

Maria Kompatsiari is a Department of Pharmacy of National Kapodistrian University of Athens graduate and a contemporary visual artist that contributes in art for more than 40 years.

She is a member of SKETBE (VISUAL ARTISTS ASSOCIATION OF NORTHERN GREECE), E.T.E.E (Chamber of Fine Arts of Greece), O.S.D.E.E.T.E (Organisation of Collective Management of Artworks of Visual Arts and their Applications), E.E.X (Greek Printmakers' Association) and International Art Council Kokusai Bijyutsu Shingikai of Japan.

In her artworks her focus is distributed and inspired, for long periods of time, in different stimuli thus creating multiple and diverse collections over time.

One of the things she is particularly interested in is writing as a form, as depiction of dynamic gestures on the canvas with oil or on paper with ink, color opacity, material behaviors, textures, traces, forms etc. The means of expression, according to the artist, differs every time, varying from painting, printing and others and can even go to a verbal narration and poetry. Art itself has no boundaries therefore her need for expression always finds an outlet.

Her work has been exhibited in over 30 individual exhibitions, 150 group exhibitions, in Museums and galleries in Greece and worldwide and has received many awards and distinctions in Greece, France, Italy and Japan.

For her work wrote the following: Mavrogeni Stavroula - Art Historian (1997-2013), Athina Saxina - Reviewer & Art Historian (1998), Dorothea Kantaletziadou - Art Historian & Exhibition Curator (2000), Anna Matzaridou - Art Historian (2001), Bica Papadopoulou - Art Historian (2002), Anastasia Chamoirsi - Art Historian (2004), Gianluigi Capillerio - Art Journalist & Painter (Rome, 2005), Sandro Tratti - Professor at School of Arts & Painter (Rome, 2005), Bruno Scaronelli - Art editor (Rome, 2005), Stefania Malacrida - Psychologist (Rome, 2005), Anny Baldissero - Art Historian & Gallerist (Rome, 2005), Maria Kenanidou - Art Historian & Exhibition Curator (2011 & 2012), Theofila Stefanidou - Reviewer, Art Historian & Curator (2013), Gianni Bolis Art Historian & Curator of MerMus Thessaloniki (2015), Milos Papanikolaou Art Historian, Professor and Chancellor of History of Arts at the Philosophy department of the Aristotle University of Thessaloniki (2017).

Her artworks currently can be found in museum, public and personal collections in Greece and worldwide.

She loves theatre and lairyales recitation, hobbies that often contribute and intertwine in the work.

She currently lives and works in Thessaloniki, Greece.

50x75 cm

50x75 cm

Επιμέλεια καταλόγου:
Μαρία Κομπτσιάρη
Catalogue Direction:
Maria Kompatsiari

Ευχαριστιών

τους:

ΓΙΩΝΝΙΩΤΗ ΚΑΜΒΙΑΝΗ
Αρχαιολόγο - Ιστορικό
για το εξαιρετικό του κείμενο

ΜΙΛΤΙΑΔΗ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ
Ομότιμος καθ' Ιστορίας της Τέχνης Α.Π.Θ.
για το ιδιαίτερο κριτικό του κείμενο

ΣΤΕΦΑΝΟ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ
Μεταφραστή
για την επιμελημένη μετάφραση των κειμένων

ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
για την επιμέλεια των κειμένων

ΦΩΤΕΙΝΗ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗ και ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ
Τυπογράφοι και Δημιουργική Ομάδα
για την άψογη συνεργασία

Maria Kompatsiari

Thanks

to:

PANAGIOTIS KAMBIANIS
Archaeologist - Historian
for his excellent essay

MILTADIS PAPANIKOLAOU
Professor emeritus of Art History, A.U.TH.
for his exceptional critical essay

STEFANOS CHRISTOFOROU
Translator
for his assiduous translations

GEORGIA SARANTOPOULOU
for her help with editing and proofreading

FOTINI MANOUSAKI and ASSOCIATES
Printer and Creative Team
for the perfect collaboration

Maria Kompatsiari